

2017-04-21

Justitiedepartementet

Remissvar till Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81)

BUS - Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst - är en yrkesförening för landets kommunalt anställda budget- och skuldrådgivare. Föreningen har ca 300 medlemmar vilket innebär att nästan alla av landets budget- och skuldrådgivare är medlemmar i föreningen. Vi är glada över att vi som remissinstans får möjligheten att delge våra synpunkter på utredarens förslag.

Sammanfattning

Föreningen instämmer i förslaget att lagfästa principen om barnets bästa i utsökningsbalken. Även om Kronofogden har gjort bedömningar utifrån barnen tidigare ger det en tydlighet för rättstillämpningen och möjliggör även för enskilda att åberopa principen. Bedömning av barnets bästa kan även ha betydelse för överväganden och åtgärder i det enskilda fallet gällande proportionalitetsprincipen. Detta anser vi är mycket viktigt. Dock anser vi att en högre grad av nyansering behövs gällande beslut kring dessa frågor.

Föreningen håller med utredaren i förslaget att socialnämnden genast ska underrättas när en bostad har utmätts och även att det ska göras en bedömning utifrån proportionalitetsprincipen.

Genom att myndigheten i sin utredning ska redovisa hur barnets bästa vägts mot andra intressen och även ibland göra en barnkonsekvens-analys ges förutsättningar för att minska risken att barn far illa.

Det borde även vara möjligt för Kronofogden att pröva anståndsinstutet med löneutmätning vid andra behov så att föräldern/gäldenären har möjlighet att förbehålla sig en summa, utifrån barnets bästa. Ett exempel på detta kan vara studentexamen. En individuell bedömning vore välkommen där myndigheten tar hänsyn till hur länge utmätning i lön har pågått under barnets uppväxt.

Ytterligare möjligheter att rädda fler boenden ser föreningen som mycket positivt. Förslaget att Kfm skall processleda parterna och medverka till att uppnå frivilliga överenskommelser välkomnas. Vi skulle dock se att tidsfristerna för anstånd vid försäljning och avhysning i dessa ärenden kunde förlängas så att det blir rimlig tid för att uppgörelserna ska kunna bli möjliga.

2017-04-21

Det har saknats en tydlighet kring processledning och därför välkomnar Busföreningen att det lagfästs.

Vi anser inte att det räcker att endast göra ändring av rekvisitet synnerliga skäl till särskilda skäl kring beneficiebestämmelserna. Med den föreslagna ändringen anser vi att det fortfarande ställer gäldenärer i en omöjlig situation. Tanken på att gäldenärer, i likhet med övriga medborgare, har behov av en buffert eller möjlighet till ett räkningsskonto har inte funnits. Detta försvårar och kan leda till ytterligare skuldsättning och utanförskap i stället för en fungerande ekonomi. Vi anser att gäldenären borde ha rätt till att inneha ett avskilt konto med i alla fall 3 000 kr för ovanstående ändamål eller mer vid uppvisande av kostnaden.

Vi tar bestämt avstånd från utredarens förslag hur omräkningen av normalbeloppet ska göras och vi har en annan uppfattning och erfarenhet än utredaren att dagens löneutmätningssystem skulle vara ändamålsenlig. Vi delar absolut inte utredarens uppfattning om att det skulle vara positivt för gäldenären att bli skuldfri snabbare under förutsättning att de lever under skälig levnadsnivå. Det är orimligt att kalkylera att människor under många år, som det oftast är frågan om, ska leva under dessa förutsättningar. Vi behöver därför väga in, när nivån sätts på förbehållsbeloppet, att man ska kunna klara sig på beloppet – leva på det och inte bara överleva. Vi hänvisar och står till fullo bakom det särskilda yttrandet från Marie Magnusson expert i utredningen.

Vi samtycker med utredaren att föräldrar som står under löneutmätning ska få förbehålla sig kostnader för umgängesresor enligt förslaget. Vi har dock en annan uppfattning när det gäller kostnader vid växelvis boende. Det är en självklarhet att det drabbar föräldrar och deras barn om föräldern, som inte alltid kan hitta bostad nära den andra föräldern eller skolan p.g.a. bostadsbrist och betalningsanmärkning, ska klara kostnaden på de pengar som finns kvar efter löneutmätningen. Vi anser att föräldrar som kan påvisa att de har växelvis boende och kostnader också ska kunna förbehålla sig dem och att sträckan inte har någon betydelse i detta sammanhang.

Vi står inte bakom utredarens förslag att lagfästa proportioneringsprincipen. Vi anser inte att det är rättssäker ordning att svarandens make eller sambo indirekt får betala svarandens skulder.

Föreningen anser att det behövs en ventil för att säkerhetsställa att livssituationen för personer som står under löneutmätning inte ska bli ohållbar och för att de inte ska riskera att leva under en skälig levnadsnivå. Som utredaren har kommit fram till är systemet idag inte tillräckligt och fyller inte sin intention. Därav har föreningen yrkat på två betalningsfria månader under året. Vi står dock bakom utredarens förslag att lätta upp anståndsinstitutet om det kan säkerställa att särskilda skäl kan utgöra en sådan ventil. Det vi avser är mer än bara nyansskaffning av beneficieegendom eller oförutsedda utgifter utan även t.ex. bilreparationer, flyttkostnad, studentexamen osv.

2017-04-21

Vi anser att mer behövs göras för att både motverka överskultsättnings-problematiken och skapa en rättvisare fördelning till borgenärerna. Ett krafttag skulle vara att omvänd krediteringsordning och betalning mot kapitalskulden som obligatorisk avräkning för mål hos Kronofogden. Ett annat sätt skulle kunna vara att ändra lagstiftningen så att alla skulder som handhas av Kronofogden drivs in på samma villkor. Vi föreslår att räntan ska beräknas enligt 6§ räntelagen på samtliga skulder som ligger för löneutmätning på Kronofogden.

Det borde vara självklart att gäldenärer som har utmätning i inkomst har årsbesked eller löpande information att tillgå från Kronofogden som visar hur inbetalda medel har fördelats. Som ett led att minska överskultsättningsproblematiken och få gäldenärer att söka hjälp i tidigare skede skulle detta kunna vara ett stort steg.

Vi instämmer i utredarens förslag att harmonisera tidsfrister gällande fast egendom och bostadsrätter.

Föreningen håller bestämt med utredaren i bedömningen att rätten till ränta enligt exekutionstiteln ska upphöra i samband med fördelningssammanträdet eller vid beslut om fördelning.

Utredaren tar upp behovet av att se över hyreslagstiftningens återvinningsfrister och föreningen har uppfattningen om att det finns starka skäl till detta. Vi ställer oss vidare mycket positiva till förslaget att tingsrätten självmant ska ta upp frågan gällande inhibition vid återvinning av en utsökningstitel som innehåller ett beslut om avhysning från bostad.

Ytterligare kommentarer

4.3.11 Principen om barnets bästa lagfästs i utsökningensbalken

Vi håller fullt med om att det inte ska vara någon tvekan för Kronofogden att ta hänsyn till vad som är bäst för barnet. Att detta även skapar möjligheter för den enskilda att få saker prövade genom att åberopa principen, blir rättssäkert och följer samhällsutvecklingen. Genom att myndigheten ska redovisa i sin utredning hur barnets bästa vägts mot andra intressen och även ibland göra en barnkonsekvens-analys ges förutsättningar för att minska risken att barnen far illa. Även proportionalitetsprincipen, med åtgärder i rimlig proportion till utfallet anser vi vara välkommet. När det gäller beneficiebedömning behövs en modernisering då samhällsutvecklingen och skolan ställer krav på barns möjligheter till t.ex. dator och tillgång till internet. Det borde då även vara möjligt för gäldenärer och speciellt de med barn att få anstånd med löneutmätning då beneficieegendom gått sönder eller för nyanskaffning.

Det borde även vara möjligt för Kronofogden att pröva anståndsinstutet med löneutmätning vid andra behov så att föräldern/gäldenären har möjlighet att förbehålla sig en summa, utifrån barnets bästa. Exempel på detta kan vara fritidsaktiviteter som träningsläger eller studentexamen. En individuell

2017-04-21

bedömning vore välkommen där myndigheten t ex tar hänsyn till hur länge utmätning i lön har pågått under barnets uppväxt. Som exempel kan nämnas att försörjningsstöd kan beviljas till studentexamen i vissa kommuner, t ex Helsingborgs kommun. Sökande kan då beviljas 2 000 kr som ett extra bidrag till barnet. För barnets bästa behövs möjligheten att bredda bedömningarna i de enskilda fallen även för Kronofogden.

4.3.12 Proportionalitetsprincipen lagfästs i utsökningsbalken

Vi håller med och anser att det är av yttersta vikt att Kronofogden ska välja det eller de alternativ som uppnår syftet genom minst ingripande åtgärder, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Om verkställighetsåtgärder som kan innebära en kränkning av gäldenärens rättigheter, kan hindras genom mindre ingripande åtgärder, är det viktigt att det ska tillämpas i första hand, s196. Naturligtvis är det även viktigt att överskottet är försvarligt.

När det gäller utredarens förslag till höjning av löneutmätningens belopp anser vi att de är så marginella att gäldenärer med mindre barn, under 11 år, ändå hamnar under försörjningsstödsnormen. De blir således den mest utsatta gruppen i samhället och deras barn extra påverkade av den ansträngda ekonomiska situationen. Se vidare kommentarer under avsnitt 8.4.1.

4.3.13 Skyddsregler och processuella rättssäkerhetsgarantier vid tvångsvis försäljning av en bostadsrätt och efterföljande handräckning

Vi instämmer i att socialnämnden ska underrättas snarast möjligt i processen gällande utmätning av en bostad. Socialnämnden behöver tid för att, som utredaren uttrycker, få kontakt med svaranden och arbeta med att hitta lösningar alternativt annat boende. Särskilt viktigt är denna punkt då barn och minderåriga är berörda. Vidare anser vi att det är viktigt att den rättsliga processen har utretts till fullo och beslutet har fått laga kraft innan en avhysing verkställs om inte synnerliga skäl föreligger som t ex sanitär olägenhet.

Vi ser det som positivt att Kronofogden får möjligheter att underlåta att vidta en åtgärd som inte är proportionerlig och även upphäva ett beslut som inte har fått laga kraft samt vägra handräckning.

Vi anser även att det borde finnas krav på att ev. sambo delges när det är fråga om exekutiv försäljning.

2017-04-21

4.3.17 Ansökan om verkställighet av utdömt skadestånd på grund av brott när sökanden är barn

Vi anser att det är självklart att ändringen gällande barns skadestånd mot en av föräldrarna även ska göras i utsökningsbalken.

4.3.18 En lagfäst möjlighet att avvakta med verkställighetsåtgärder när en invändning mot verkställighet prövas.

Av rättssäkerhetsskäl anser föreningen att det är av yttersta vikt att Kronofogden avvaktar med verkställighetsåtgärder under tiden som en åtgärd prövas, om ett beslut överklagas och fram till dess att domstolen prövat frågan om inhibition.

Utmätta medel/pengar eller andra verkställighetsåtgärder som t ex försäljning av utmätt gods eller fastighet behöver bli klarlagda innan oåterkalliga åtgärder görs som många gånger innebär stora ingrepp i människors liv.

5.3.1 Kronofogden ska kunna medverka till att parterna uppnår frivilliga överenskommelser

Det är givetvis önskvärt att frivilla lösningar kommer till stånd redan innan en ansökan om avhysning ges in till Kronofogden. En sådan ordning skulle förutom att minska obehaget för medborgaren och dennes familj även vara arbetsbesparande för myndigheten. Därför borde utgångspunkten vara att påbörja dessa diskussioner redan innan ett avhysningsmål kommit in. Redan i samband med att hyresgästen delges underrättelse om möjligheten att återvinna sin hyresrätt enligt hyreslagens bestämmelser är det lämpligt att detta arbete inleds med hjälp av socialnämnden och budget- och skuldrådgivare, hyresrådgivare eller liknande.

Vi håller med utredaren i att det många gånger först är när verkställighet hos Kronofogden är ett faktum som svaranden inser allvaret i sin situation. Det är först då som det går upp för den enskilde att han/hon verkligen håller på att förlora sitt boende. Vi kan se att mycket arbete för Kronofogden, kostnader för samhället samt även mänskligt lidande skulle kunna undvikas med större satsningar på frivilliga lösningar. Genom att sätta in ytterligare möjligheter att rädda boendet välkomnas förslaget att Kronofogden ska processleda parterna.

Föreningen ser det som positivt att Kronofogden får större möjligheter att medverka till frivilliga överenskommelser och betalningsplaner. För att ytterligare möjliggöra detta skulle Kronofogden kunna hänvisa medborgarna till kommunens socialnämnd, budget- och skuldrådgivare eller hyresrådgivare för hjälp och stöttning i processen. Budget- och skuldrådgivaren skulle på så sätt,

2017-04-21

genom samverkan, kunna ge ytterligare stöd, vägledning och praktisk hjälp så att lösningen även blir hållbar på lång sikt. Budget- och skuldrådgivarna är vidare experter på att se helheten och medverka vid helhetslösningar.

Vi skulle även se att tidsfristerna för anstånd vid försäljning och avhysning i dessa ärenden kunde förlängas så att det blir rimlig tid för att uppgörelserna ska kunna bli möjliga. Det kan handla om att man inte får tag på den ena parten eller att det drar ut på tiden av förståeliga skäl. Naturligtvis inte om någon medvetet håller sig undan.

Vi anser dock att det är beklagligt att inte möjligheten till uppgörelser är fler till antalet i allmänna mål, i de fall där staten företräds av Skatteverket som t ex fordringar till Försäkringskassan, Centrala Studiestödsnämnden och Radiotjänst. Endast en mycket liten del har möjlighet att passa in i de krav som finns i dagens lagstiftning om frivilliga uppgörelser. Åtskilliga medborgare skulle kunna göra upp avbetalningsplaner, om möjligheten till vidare bedömningar hade varit möjliga och därmed skulle de, förutom att själv få möjlighet att betala på skulden, även undvika att ta resurser från Kronofogden. Här finns mycket att vinna för att motverka överskultsättningsproblematiken. Denna fråga hör dock inte hemma i Utsökningsbalken.

5.3.2 En lagfäst skyldighet att utöva processledning

Det har saknats en tydlighet kring processledning och därför välkomnar Busföreningen att det lagfästs. Det behöver lyftas fram tydligt vad gäldenären kan förbehållas. Idag är det alltför många gäldenärer som haft löneutmätning under åtskilliga år och som inte haft kännedom om möjligheten att söka anstånd för t.ex. tandvård, glasögon eller inköp av beneficieegendom som gått sönder. Detta skapar onödigt lidande, är inte rättssäkert och genererar större kostnader i slutändan.

7.3.1 Modernisering av beneficiebestämmelserna

Vi anser inte att det räcker att endast göra ändring av rekvisitet synnerliga skäl till särskilda skäl kring beneficiebestämmelserna. Gäldenärerna som har löneutmätning förutsätts klara kostnader som inte godkänns i beräkningen. Det kan t ex vara enklare tandvård, större årsräkningar eller reparationer för en bil man behöver för att kunna ta sig till arbetet. Med den föreslagna ändringen anser vi att det fortfarande ställer gäldenärer i en omöjlig situation. Hur ska gäldenären kunna påvisa behov av att reparera bilen/byta av däck innan kostnaden är ett faktum? Vi menar att de personer som haft löneutmätning under lång tid och som lyckats spara av sitt förbehållsbelopp behöver kunna avsätta dessa medel tryggt. Idag finns det inga möjligheter för gäldenären att spara pengar på något annat sätt än kontanter hemma. Kontanter som dessutom accepteras i allt mindre utsträckning på väg mot det kontaktlösa samhället. Har gäldenären pengar på ett sparkonto finns alltid risk för att utmätning görs.

2017-04-21

Tanken på att gäldenärer, i likhet med övriga medborgare, har behov av en buffert eller möjlighet till ett räkningskonto har inte funnits. Detta försvårar och kan leda till ytterligare skuldsättning och utanförskap i stället för en fungerande ekonomi. Vi anser att gäldenären borde ha rätt till att inneha ett avskilt konto med i alla fall 5 000 kr för ovanstående ändamål eller mer vid uppvisande av kostnaden.

7.3.4 Schablonbeneficie ska bara lämnas i uppenbara fall

Vi håller med utredaren till fullo att schablonbeneficie måste lämnas för gäldenärens levnadskostnader och bostadskostnad då det kan anses uppenbart att sådana kostnader finns. Skulle man inte räkna med schablonkostnader till de gäldenärer som inte hör av sig till Kronofogden skulle det få allvarliga konsekvenser med bl. a hyresskulder. Inom den grupp som inte hör av sig till Kronofogden finns en stor grupp gäldenärer med psykisk ohälsa. Dessa skulle hamna i en ytterst svår nödsituation och bli ännu mer utsatta än vad de redan är.

8.4.1 Löneutmätning

Vi hänvisar och står till fullo bakom det särskilda yttrandet från Marie Magnusson expert i utredningen. Vi tar bestämt avstånd från utredarens förslag hur omräkningen av normalbeloppet ska göras. I dagens samhälle borde det vara en självklarhet att den som står under löneutmätning ska ha mer pengar över till sin försörjning än vad samma person hade kunnat få i försörjningsstöd, så är det inte idag med löneutmätningssystemet och så blir det tveksamt för några få familjer med det nya förslaget. Utredarens förslag leder visserligen till en ökning för de som har äldre barn (11 år-19 år) men det bli till och med en minskning av normen för vuxna, makar och de som har barn under 6 år. Detta kan inte vara regeringens intention. Hur ska samhället vidmakthålla rättsäkerhet, socialt skydd och incitament till arbete när de skuldsatta, som arbetar och försöker göra rätt för sig, förutsätts kunna klara sig på mindre pengar än vad samhället ger en individ i försörjningsstöd. Utredaren skriver att ”Den rimliga ordningen är därför att förbehållsbeloppet för en person som står under löneutmätning generellt sett ska vara något högre än det som samma person hade kunnat få som ekonomiskt bistånd” samt att ”Konsekvenserna för borgenärskollektivet måste också vägas mot de samhällsekonomiska kostnader som ekonomiskt utanförskap medför” på sida 438-439. Dessa uttalanden väger inte upp själv förslagen och lämnar dubbla budskap, eftersom det inte blir någon större skillnad mot dagens system i alla fall, se tabell nedan.

Grundtanken är att normen för försörjningsstöd, som är tänkt som en kortsiktig försörjning, ska vara den lägsta normen i samhället. Kronofogdens norm, som man kan behöva leva på under många år, har tidigare legat ca 1 000 kr över försörjningsstödsnormen. Utvecklingen har blivit tvärtom i många fall, där förbehållsbeloppets storlek tangerar eller ligger under normen för försörjningsstöd, vilket är ytterst oroväckande. De föreslagna nivåerna är för låga för vuxna, makar och de som har barn under 6 år. En

2017-04-21

långsiktig fungerande budget på de föreslagna nivåerna blir en omöjlighet. Barnen blir extremt lidande för att föräldrarna har skulder och de vuxna blir sjuka. Utredaren menar att ”även i fortsättningen kommer personer som står under löneutmätning att behöva göra val och prioriteringar mellan olika kostnader som kanske alla framstår som självklara för den som inte har löneutmätning.” sida 441. Vi undrar vilka räkningar som då avses, är det avgiften för a-kassan eller kanske hemförsäkringen som ska prioriteras bort? se tabellen nedan.

Vi delar absolut inte utredarens uppfattning om att det skulle vara positivt för gäldenären att bli skuldfri snabbare under förutsättning att de lever under skälig levnadsnivå. Det är orimligt att kalkylera att människor under många år, som det oftast är frågan om, ska leva under dessa förutsättningar. Dagens forskning talar om att överskuldsättning och ekonomisk utsatthet leder till folkhälsoproblem med sjukskrivningar, psykosomatiska tillstånd i stället för arbete och därmed möjlighet att avbetala på skulderna. Ohälsan är en stor påfrestning för välfärdssystemen. Vi behöver därför väga in, när nivån sätts på förbehållsbeloppet, att man ska kunna klara sig på beloppet – leva på det och inte bara överleva. I ”Utredningen om överskuldssättning” SOU 2013:78 uppger man att överskuldssatta är överrepresenterade inom hälso- och sjukvården samt inom socialtjänsten. Det skulle gynna hela samhället, minska ohälsan och den psykiska stressen, gynna barnen som växer upp i dessa familjer och även minska produktionsbortfallet i samhället.

Är det så vi vill att Sverige ska vara – att de som är satta i skuld blir hårt ”dömda” genom att tvingas leva under samhällets lägsta nivå? De ska ha det sämre än de som får bistånd i form av försörjningsstöd, de ska behöva leva på mindre ekonomiska resurser än de som anses mest skyddsvärda i vårt samhälle.

Ensamstående

Normalbelopp	Nytt förslag	Nytt förslag höjning	Riksnormen	Skillnad nytt
2016	från utredaren	ev. lagstiftaren	2016	förslag-Riksnorm
4 679	4 683	5 000	4 920	-237

Riksnorm 3 890 kr, fack 300 kr och a-kassa 150 kr, el 400 kr, hemförsäkring 100 kr, Hyresgästför. 80 kr.

Två vuxna

Normalbelopp	Nytt förslag	Nytt förslag höjning	Riksnormen	Skillnad nytt
2016	från utredaren	ev. lagstiftaren	2016	förslag-Riksnorm
7 729	7 733	8 000	7 850	-117

Riksnorm 6 370 kr, fack 600 kr och a-kassa 300 kr, el 400 kr, hemförsäkring 100 kr, Hyresgästför. 80 kr.

2017-04-21

Två vuxna och två barn 0 och 2 år

Normalbelopp	Nytt förslag	Nytt förslag höjning	Riksnormen	Skillnad nytt
2016	från utredaren	ev. lagstiftaren	2016	förslag-Riksnorm
12 693	12 733	13 000	12 220	+513

Riksnorm 10 740kr, fack 600 kr och a-kassa 300 kr, el 400 kr, hemförsäkring 100 kr, Hyresgästför. 80 kr.

En vuxen och två barn 15 och 18 år

Normalbelopp	Nytt förslag	Nytt förslag höjning	Riksnormen	Skillnad nytt
2016	från utredaren	ev. lagstiftaren	2016	förslag-Riksnorm
10 393	12 683	13 000	12 450	+233

Riksnorm 11 270 kr, fackavg 300 kr och a-kassa 150 kr, el 400 kr, hemförsäkring 100kr, Hyresgästförening 80 kr, bredband 150 kr.

Kostnader för gäldenärens livsföring i övrigt

Vi samtycker med utredaren att föräldrar som står under löneutmätning ska få förbehålla sig kostnader för umgängesresor enligt förslaget.

Vi har dock en annan uppfattning när det gäller kostnader vid växelvis boende. Eftersom gäldenärer som står under löneutmätning lever under så pass knappa förhållanden, jämförelsevis med försörjningsstöd, kan vi inte anse att det är rimligt att gränsen för vad kostnader som gäldenären bör klara vid barns växelvisa boende fastställs till 10 mil/dag (5 mil enkel resa). Det är en självklarhet att det drabbar föräldrar och deras barn om föräldern, som inte alltid kan hitta bostad nära den andra föräldern eller skolan p.g.a. bostadsbrist och betalningsanmärkning, ska klara kostnaden på de pengar som finns kvar efter löneutmätningen. Ska föräldern lämna och hämta barnen till och från skolan skulle det innebära, om man har exempelvis 3 mil enkel väg, 120 mil under en månad, d.v.s. en kostnad på 2 220 kr. Skolskjuts kan de inte få eftersom kommunen räknar på hemmet närmast skolan. Därför anser vi att föräldrar som kan påvisa att de har växelvis boende och kostnader för det ska kunna förbehålla sig dem och att sträckan inte har någon betydelse i detta sammanhang.

CSN Förvaltningsmyndigheten, beräknar årsavgiften att återbetala studieskulder på den taxerade inkomsten. Man kan anta att gäldenären har studerat sig till en högre inkomst generellt och därmed genererat ett högre betalningsutrymme till skulderna. En gäldenär med en hög inkomst ska därför betala tillbaka ett högre belopp till CSN. Kronofogden godkänner inte betalningen i beräkningen av förbehållsbelopp och således tvingas, ett betydande antal gäldenärer, att ställa in betalningen av

2017-04-21

studieskulden vilket leder till ny skuldsättning. För att förhindra att staten medverkar till denna överskuldsättning är det önskvärt att avgiften/betalningen förbehålls i likhet med underhållsstödet. Staten (Kronofogden och CSN) skulle även undgå stora administrativa kostnader kring dessa skulder.

Vi vill även uppmana beslutsfattarna att väga in de evidensbaserade konsekvenserna som finns sammanfattade under rubriken ”Samhällsekonomiska kostnader för ekonomiskt utanförskap” på sida 452-453 i utredningen. Vi som träffar gäldenärer som står under löneutmätning ser i vårt dagliga arbete hur dessa konsekvenser slår fullt ut mot medborgarna och framförallt mot deras barn.

8.4.3 Proportioneringsprincipen lagfästs

Vi står inte bakom utredarens förslag att lagfästa proportioneringsprincipen. Vi anser inte att det är rättssäker ordning att svarandens make eller sambo indirekt får betala svarandens skulder. Detta visar sig i vårt arbete genom att människor hindras att flytta ihop med någon de träffar när det redan pågår löneutmätning, men även till separationer när den ena parten blir aktuell för löneutmätning.

8.4.4 Anstånd

Föreningen anser att det behövs en ventil för att säkerställa att livssituationen för personer som står under löneutmätning inte ska bli ohållbar och för att de inte ska riskera att leva under en skälig levnadsnivå. Som utredaren har kommit fram till är systemet idag inte tillräckligt och fyller inte sin intention. Vi står bakom utredarens förslag att lätta upp anståndsinstitutet om det kan säkerställa att särskilda skäl kan utgöra en sådan ventil. Det vi avser är mer än bara nyanskaffning av beneficieegendom eller oförutsedda utgifter utan även t.ex.

- Kostnader för reparation av bil som man får förbehålla sig reskostnad för och som gäldenären behöver för att kunna ta sig till sitt arbete eller andra motiverande skäl för att behöva en bil.
- Flyttkostnader när det finns uppenbart behov av större bostad eller lägre boendekostnad.
- Kostnad för magasinering/förvaring av möbler och husgeråd efter vräkning.
- Make/makas eller sambos kostnad för tandvård eftersom man räknar med hans/hennes inkomst genom proportionalitetsprincipen.
- Studentexamen för gäldenärens barn, se motiveringen under rubriken 4.3.11 Fritidsaktivitet/träningsläger för hushållets barn. Principen om barnets bästa lagfäste i utsökningsbalken.

Vi anser inte att lättnaderna kring anståndsfröslagen är tillräckliga. Vi yrkar även på att två betalningsfria månader under året införs. Detta för att göra livssituationen dräglig, hälsofrämjande, möjlighet till andrum, nyanskaffning, eller en chans att komma ikapp i ekonomin. Detta skulle komma att gynna många barn och unga.

2017-04-21

Proportionalitetsbedömningen vid löneutmätning

Föreningen håller med utredaren att det måste finnas ett utrymme för att göra individuella proportionalitetsbedömningar i varje enskilt fall gällande löneutmätning kontra tvångsvis försäljning av egendom.

Övriga synpunkter

Det står i direktiven att det som står att vinna med en utsökningsåtgärd måste stå i proportion till de konsekvenser det får för en gäldenär och dennes familj. Ska vi möjliggöra detta behövs också krafttag och nytänkande kring systemen. I dagens kreditsamhälle där kreditmarknaden fullständigt har exploderat och medborgarna översköljs med möjlighet att överskuldsätta sig läggs hela ansvaret på gäldenären. Detta behöver också moderniseras och ett delat ansvar vore högst rimligt. Ett sådant krafttag skulle vara att omvänd krediteringsordning och betalning mot kapitalskulden som obligatorisk avräkning. Detta skulle dels skapa en rättvisare fördelning till borgenärerna och dels skapa en möjlighet att hindra överskuldsättningsproblematiken för ett inte ringa antalet gäldenärer.

Sedan avregleringen på kreditmarknaden har det blivit enkelt att låna pengar till varierande räntesatser. Över 400 000 gäldenärer fanns i Kronofogdens register och endast 10 084 personer sökte skuldsanering 2014. Av dessa fick 29 % avslag. Det behövs fler åtgärder för att minska antalet överskuldsatta. Ett sätt skulle kunna vara att ändra lagstiftningen så att alla skulder som handhas av Kronofogden drivs in på samma villkor. Vi föreslår att räntan ska beräknas enligt 6§ räntelagen på samtliga skulder som ligger för löneutmätning på Kronofogden. Ska staten verkligen medverka till att oskäligt höga räntor kan finansiera och bekosta en osund kreditgivning i samhället? Ett utslag skulle kunna jämföras med konkursförfarandet och möjliggöra för gäldenärer att komma ur en annars hopplös situation. Det skulle gynna en sund kreditgivning i samhället och de borgenärer som har rimliga räntor. En del gäldenärer skulle även kunna göra sig skuldfria genom egen betalning i stället för skuldsaneringsinstitutet. Konsekvensanalys av ett räntetak:

Fler personer skulle kunna slutföra sina skulder genom Kronofogdens försorg och det skulle gynna både gäldenärer och borgenärer. De så kallade evighets-gäldenärerna skulle bli färre. Det är fordringsägaren/inkassobolagen som avgör om ärendet ska skickas in till Kronofogden eller inte. Långt ifrån alla enskilda skulder finns hos Kronofogden. De betalningsanmärkningar som det innebär med ett utslag är något de flesta gäldenärer försöker hålla sig ifrån och kanske många gånger anledningen till att gäldenären skuldsätter sig ännu mer. En enhetlig ränta skulle ge en bättre möjlighet för gäldenären att beräkna vilken tidpunkt slutför betalning kan ske och därmed ökar motivationen till betalning. Det är viktigt att bevara den höga betalningsmoralen som finns i Sverige. Alltför många uppfyller inte det stränga kravet på kvalificerad insolvens enligt Skuldsaneringslagen och kan därmed inte få skuldsanering.

2017-04-21

Det borde vara självklart att gäldenärer som har utmätning i inkomst har årsbesked och löpande information att tillgå från Kronofogden som visar hur inbetalda medel har fördelats. Det är naturligtvis viktigt att ge gäldenärerna kunskap om vart hans/hennes pengar har gått, likväl som ett informationsmedel om hur/om skulderna minskar. Som i ett led att minska överskuldssättningsproblematiken och få gäldenärer att söka hjälp i tidigare skede skulle detta kunna vara ett stort steg. Givetvis bör inte pappersinformation skickas ut, utan det borde finnas tillgängligt digitalt genom inloggning via sitt bank-id.

8.4.8 Ökad partsinsyn

Föreningen anser i linje med utredaren att ett webbaserat informationsverktyg är mycket efterfrågat av såväl gäldenärer som professionella Budget- och skuldrådgivare.

9.4.3 Harmoniserade tidsfrister och möjlighet att bevilja anstånd vid försäljning av fast egendom och bostadsrätter

Vi instämmer i utredarens förslag att harmonisera tidsfrister gällande fast egendom och bostadsrätter. Så som utredaren skriver att en exekutiv försäljning av en persons bostad innebär påtagliga sociala konsekvenser oavsett typ av boendeform. Vi ser positivt på att tidsfristerna därmed utökas för försäljning av bostadsrätter och även att Kronofogden ska beakta att den enskildes hem har ett särskilt rättighetsskydd.

9.4.14 En tydligare reglering om hur borgenärens rätt till ränta ska beräknas

Föreningen håller bestämt med utredaren i bedömningen att rätten till ränta enligt exekutionstiteln ska upphöra i samband med fördelningssammanträdet eller vid beslut om fördelning. Det kan få mycket stora konsekvenser för den enskilde gäldenären som inte kan styra över situationen och som inte heller kan påverka hur lång tid det kan gå mellan fördelningssammanträde till utbetalning. Det är högst rimligt att bankränta ska utgå och helt orimligt att löpande ränta ska löpa. Det står inte i proportion till de konsekvenser som gäldenären redan har fått utstå och kan även leda till att öka på överskuldssättningen på ett sätt som inte är önskvärt, inte heller från samhällets sida. Gäldenären skulle vid en sådan ordning bli dubbelt ”bestraffad”.

10.4.1 Behov av ytterligare skyddsregler när en hyresrätt är förverkad

Utredaren tar upp behovet av att se över hyreslagstiftningens återvinningsfrister och föreningen har uppfattningen om att det finns starka skäl till detta. Tre veckors återvinningsfrist upplevs som för kort

2017-04-21

tid för att finna lösningar efter det att socialnämnden är meddelad. För att sociala myndigheter ska få en chans till att utreda behov och hjälpinsatser som behövs för att möjliggöra att avhysning inte ska ske behövs en tidsfrist på minst fyra veckor.

Vi ställer oss vidare mycket positiva till förslaget att tingsrätten självmant ska ta upp frågan gällande inhibition vid återvinning av en utsökningstitel som innehåller ett beslut om avhysning från bostad.

10.4.2 Tilläggsavgift och prövning av yrkande om inhibition i mål som överlämnas till tingsrätt från Kronofogdemyndigheten

Vi anser att det är ett bra förslag att tingsrätten prövar ett yrkande om inhibition även om tilläggsavgift enligt 61 a § lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning inte har betalats in. Vi stöder utredarens motivering till detta.

10.4.3 Förtydligande av underrättelseskyldigheten mellan Kronofogden och socialnämnden.

Vi anser att det är ett bra förslag att Socialnämnden ska bekräfta att de har mottagit uppgiften gällande tiden för avhysning av Kronofogden. Det skulle säkerställa att socialnämnden har mottagit uppgifterna, att ärendet har registrerats och att åtgärder kan sättas in.

11.2.3 Sökanden ska inte betala någon avgift för utmätning på grund av skadestånd

Vi anser att det är självklart att inte sökanden i skadeståndsmål ska betala någon avgift.

BUS -Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst.

Styrelsen genom:

Marie Magnusson, Anna Nilsson, Marie-Louise Olsson